

VITÉZ HIR (ADONYI) GYÖRGY T. TISZTHELYETTES
(1888 -1926)

A parasztfiú bejárta Kuba-szigetét, hordár volt a keleti pályaudvaron, tiszthelyettes lett a háborúban, Nagyatádi pártját szervezte Fejér megyében, összetoborozta a Prónay zászlóalj legénységét, a Lajtabánság pénzügyminisztere volt, a kurzus alatt kétszer képviselő, a fajvédők gazdasági kapacitása, sokszoros milliárdos, végül tönkrement, fajvédő barátai cserbenhagyták, öngyilkosságot kísérelt meg és most súlyos betegen várja bűnügyének fejleményeit.

ÉLETE: MAGYARORSZÁG UTOLSÓ HÉT ESZTENDEIÉNEK
TÖRTÉNETE DIÓHÉJBAN

Melegség, líra, finomság nem ütközik ki egy pillanatra sem annak az embernek az életéből, akiről ez az írás beszámol és akinek a neve és története megdöbbenően jellemzi a kurzus indulását, virágzását és haldoklását.

Eszteendők hosszú sora óta figyeljük a felszínre kerülő új embereket. Ki tudja honnan, ki tudja merről jöttek. Egyszerre csak ott látjuk őket úszni fent az ár tetején. Szabadúszók, akik a hullámok tetején hatalmas tempókkal tartják fenn magukat. Óh, mennyi ilyen szabadúszót kellett megismernünk az elmúlt eszteendők hullámverésében. Milyen magasan láttuk őket hatalmuk tetőpontján és milyen megdöbbenve néztük bukásuk mélységeit. A mélyből, az ismeretlenségből jöttek és vitte őket magával a mélység Vissza az

ismeretlenségbe. És ha vizsgáltuk az összeomlott karrierek belső struktúráját: mindig találtunk egy pontot ahol ki lehetett a szívet tapintani. Volt egy asszony, akiért a hős törtetett, akinek imponálni szeretett volna cselekedeteivel. Volt valami melegség, ami hevítette. De itt ebben a történetben nincs szív. Pestre vándorolt, tagbaszakadt, paraszt regénye ez. A pénzéhes paraszté, akit megszedített a nagyváros és elszedített a nagyurak közelsége. *Pákozdon*, ahol született, vagy *Csengődön*, ahol néhány holdnyi kis szőlője volt az apjának, — a rendes, takarékos életű földműves parasztnak, — vagy *Adonyban*, ahol ismerték, milyen rendes, milyen falusi bíró lehetett volna belőle. Mert erre termett.

Szombat, 1926. április 10

AZ ÉS T

Adonyi Hír György, az új Jelky András, kalandos élete és tragédiája

A pákozdi paraszti bejáró Kuba-szigelőt, hordár volt a keleti pályaudvaron. Itt helyezték ki a háborúban. Nagyadói paritát merenye Fekete nagyban, Zsuzsanna a Fronay adóval. Igényezte, a Lajtabánya pénzügyminisztere volt, a kurzus előtérben képviselő, a fajvédők gazdasági kapacitása, sokszoros milliárdos, végül ténylegesen, fajták háttérben hagyták. Szorítókosságot kísérte meg és most súlyos betegségek vártak kálidéznek fejleményei.

**Élete: Magyarország utolsó hét esztendejének története
dióhéjban**

Csak elvétette az utat. *Pestre, került*, ahol miniszterekkel tegeződött és magasrangú katonák verdesték a vállát, ahol karikatúra lett belőle. Kínos és szomorú karikatúra. A kurzus gazdasági életének, a kurzus hadvezéreinek,

közgazdasági kapacitásainak szomorú, csöppet sem kedélyes karikatúrája. És most súlyos betegen, felvágott erekkel fekszik odahaza, bálványutcai lakásán. Csak megdöbbenve tud az ember erre az életre visszanézni. Hét év politikája, hét év közgazdasági élete, hét év hatalma lehetett ilyen emberek kezében? Érdemes ebbe az életbe belenézni. Hét év politikai és gazdasági története tükröződik benne.

HÍR GYÖRGY VILÁGGÁ MEGY A FALUJÁBÓL

Fejérmegyében, *Pákozdon*, 1888-ban született egy szegényebb parasztházban. Néhány hold földje volt az édesapjának. Becsületes, dolgos parasztember az édesapja. Becsületes, dolgos parasztasszony az édesanyja. A hat elemi iskoláját ott járja György Pákozdon és kapálni, kaszálni, venyigét nyesni együtt járt dolgos, kérgeskezű szüleivel, akik még középiskolába is beíratják. Tanuljon valamit a gyerek. Aztán úgy j ö j j ö n haza dolgozni - parasztnak. Tizennyolc-tizenkilenc esztendőskorában egyike a falu legszebb legényeinek. Keveset beszél, hallgatag, magábazárkózott ember. Sok könyvet olvas. Kalandorregényeket. Iskoláit régen abbahagyta. És egyszer csak híre kel, hogy György elment világot próbálni, Jelky András módjára. Elkerült *Bécsbe*. Bécsből *Hamburgba*, s elhatározta, hogy világot látni egy hajóra szegődik. Valószínűleg nem kapitány volt a hajón, ahová elszegődött. Azt mondják, egyszerű fűtő, szenelő ember, akit a Csendes Óceán angol szigetein vetett partra a sors. A magyaron kívül a világ semmi más nyelvén nem beszél. Mi lehetett Kuba szigetén? Mert ide került. Meghurcolta és megtépte a sors. Nyomort látott és nyomorúságot. Éhezett? Kuli volt? Ki tudja! Mélyen el van ez temetve Hir György emlékezetében is. Hogy nem nagy szerencsével járta a világot, azt csak abból tudjuk, hogy végül visszavetődött a háború előtt a falujába. De a paraszti élet már sehogy sem ízlett a világjárónak, mert otthagyta a falut és feljött Budapestre hordárnak, vasúti hordárnak. Hatalmas, szélesvállú, teherbíró ember, aki, úgy látszik, munkakészségével megnyerte valamelyik vasúti altisztnek a figyelmét, mert a keleti pályaudvarra szolgának szerződtetik le. Mit tud cipelni ez az ember a vállain, azt csak azok tudják, akik látták. Nincs az a nehéz angol koffer, amit egy rántással, egy hajítással fel ne dobna széles, nagyszerűen megépített vállára. De az évek, amiket itt tölt el a keleti pályaudvaron, ahol ereje közbecsülésnek örvend, meghajlítják a hátát. Még egész fiatal ember, aki hajlott vállal, döngő léptekkel, komor tekintettel járja a hatalmas üvegcsarnokot és végzi a szolgai megbízásokat.

A VILÁGHÁBORÚ HŐST NEVEL A VASÚTI SZOLGÁBÓL

1914-ben a világháború kitörésének első napján az elsők között vonul be a 69-es Hindenburg bakákhoz Fehérvárra Hir György vasúti szolgálta, aki szakaszvezető vagy káplár volt már akkor, amikor a három esztendejét szolgálta. És most, amikor felviszik az orosz frontra, a vállas, szótlan ember nem ijed meg a maga árnyékától. Ennek a vasidegzetnek, ennek a munkához szokott, hatalmas termetnek, ennek a hallgatagságnak volt való a háború minden borzalmával és minden fáradságával. Még a háború első két hónapja sem telt le, Hir György mellét már a nagyezüst és kisezüst vitézségi érem díszíti. Ő az első, ha valahol jelentkezni kell. Ő a legbátrabb, ő megy felderíteni, meneküléskor őt hagyják hátra hátvédnek és minden egyes alkalommal kitünteti magát.

A fronton egyik létrehozója, szerkesztője volt a „Hindenburg-bakák” hetilapjának

Akőzt a néhány ember között, aki a »cúgjába« tartozik, olyan fegyelmet tart, mint senki más. *Kiméletlen a fegyelemben.* Ahova ő megy, viszi magával embereit, és bátorságot önt azokba, akik vele mennek. Nem félti az életét, és nem törődik azzal, hogy más félti-e a magáét. Vakmerő. A kétségbeesésig elszánt. Kitűnő altiszt. Alig egy fél esztendő alatt a 69-es bakáknál úgy emlegetik a nevét, mint a legjobb altisztét az ezredben. Vállas, meggörnyedt, alakját mindenki ismeri. Már akkor őrmester úr Hir György. Vakmerőségéről legendákat beszélnek.

A melle tele van kitüntetésekkel, amikor 1916-ban a 69-es gyalogezred egy zászlóaljával *elkerül a német francia hadszíntérre, Verdun alá*. Itt a német kitüntetések is megkapja és olyan megbecsülésben részesül, hogy amikor a 69-esek zászlóalját meglátogatja a német császár, őt, mint a legbátrabb altisztet, Hir Györgyöt is bemutatják a német császárnak.

Amikor visszajön a francia frontról, *Székesfehérvárott* jelentkezik ezredesénél, elmondja, milyen érdekes tapasztalatai voltak a francia közelharcokban, és *az ezredparancsnok megbízza azzal, hogy a közelharcról mondja el tapasztalatait a legénység és tisztikar előtt is*. Kicsit darabos, de azért formábaszedett értelmes mondatokban elbeszéli, hogy mit tanult a közelharcban, a járőrharcban a franciáktól és a németektől és akkoriban megbízzák azzal, hogy a tisztek mellett, mint hasznavehető altiszt az első rohamcsapatok kiképzésével foglalkozzék.

A Monarchia haderejének az első rohamosztágait – német mintára – a 69-es Hir György szorgalmazására és kiképzésével állították fel 1916/17-ben. A hadrend szerint a 69-es ezred I-III. zászlóalja a 2. hadsereg 31. gyalog hadosztályába, a 61. gyalogdandárba tartozott.

Olyan kézigránát-szakértő, mint ő, nem sok van a hadseregben. Pontosan tudja, mikor kell eldobni a kézigránátot. És az állásokban olyan kunsztokat tud mutatni a kézigránátdobásnál, hogy a körülállóknak megfagy a vér. Az ő kézigránátja nem esik túl az ellenséges lövészárkon. *Úgy dobja a tojásgránátot, mint a nyelesgránátot*. Az ő kezében nem robban fel a kukoricagránát. Marcona alakjával, hadisisakjával, rengeteg kitüntetésével *egyike lesz az ezred legismertebb embereinek*. Van olyan kitüntetés, amelyet háromszor adtak meg neki. Már tiszthelyettessé léptetik elő, és amikor a Hindenburg-bakákat meglátogatja Károly király, odaállítják Hir Györgyöt is a kitüntetett tisztek sora mellé és vele is kezefog a király. Erősen megrázza a kezét az a IV. Károly, akinek útját 1921-ben - Biatorbágnál éppen Hir

György csapatai állták el legvadabbul. A háború alatt a legnagyobb és a legbiztosabb egzisztencia az ő számára az maradt, — ha »bezupál«. Bizonyosan sokat gondolt arra, hogy az embernek hogy felviszi a háború a dolgát. Nem kell visszamenni szolgának a keleti pályaudvarra, nem kell koffert cipelni, nem kell borraalókat várni. A keleti pályaudvar hordárából a háború magasabbrendű egzisztenciát formált. Megbámulják rengeteg kitüntetését, vállas alakját, napbarnított arcát és ő szívesen veszi ezt a bámulatot. Arra gondol, hogy most már itt a nyugodt élet a számára. Vége lesz a háborúnak, és akkor megmarad altisztnek a hadsereg kötelékében.

Akik ismerik, mosolyogva mondják:

Hol gondolt akkor még arra Hir György, hogy valaha az életben feldobja őt a politika. Soha, de soha nem jutott eszébe, hogy politikával foglalkozzék. Hiszen a katonának tiltva volt a politika. Ő pedig már bezupált altisztnek érezte magát. De a váratlan összeomlás egyszerre összedöntötte az altiszt karrierről álmódott élet minden reménységét. 1918-ban a forradalom kihúzza alóla a legénységet és György ott áll kitüntetésekkel, legénység nélkül, kielégítetlen ambíciókkal és *elhatározza, hogy hazamegy falujába*. Édesapja meghalt, György örökölte néhány hold földjét s a kielégítetlen ambíciókkal elmegy ismét haza parasztnak. Tisztelet fogadják otthon a faluban. Regényeket beszélnek a hősről, akivel még a német császár és Károly király is kezét fogott. Arról beszélnek a faluban, hogy *jó volna bírónak választani*. És a szűkszavú paraszt élete, aki sohase beszél, és sohase henceg a maga haditetteivel, - itt a legrendesebb mederbe sodródhatott volna, ha a véletlen ördöge ismét a kezébe nem veszi.

NAGYATÁDI PÁRTJÁT KEZDI SZERVEZNI FEJÉR MEGYÉBEN

A forradalom első hónapjában a liberális *Nagyatádi Szabó* István kialakuló kisgazdapártjának szervezői végigjárják az országot és így jutnak el Fejér megyébe is, ahol *Csengődön* összekerülnek Hir Györggyel is. Be akarják szervezni a pártba, és egy kisgazdaggyűlésen kiderül, hogy Hir György nagyon értelmes parasztember, akinek nagy hasznát lehetne venni a további szervezéseknél. Úgy hívják akkor a pártot, hogy kisgazda és földművespárt. Programja a földosztás. Jelszava: azé a föld, aki megműveli.

És Hir György nemcsak belép a pártba, hanem a szervezési munkálatokra is vállalkozik. Fejér megyében községről községre jár, régi katonatársait keresi fel és beszervezi őket Nagyatádi pártjába. De ideái is vannak. Eszébe jut, hogy Kubában, ahol járt, mesterséges halastavakkal milyen nagyszerű jövedelmekre tettek szert az emberek és kis kupaktanácsával megbeszélve a

dolgot, elhatározza, hogy feljön Pestre, fölkeresi azt a bizonyos Nagyatádi Szabó Istvánt és előterjesztést fog tenni, hogy *Fejér megyében a parasztság közösen csináljon egy ilyen halastavat és szövetkezeti alapon a kormány támogatásával üssék nyélbe ezt a jövedelmező üzemet.*

Akkoriban Nagyatádi Szabó Istvánnak a párthelyisége a Dohány utca 70. számú házban 3 szobából állott és ide jött Fejér megyéből Hir György deputációba. Szükszavúan, de értelmesen elmondotta, mit látott és mit szeretne csinálni társaival együtt, miben kéri a kormány segítségét, és *Nagyatádi megígérte a támogatást.* Hir György főleg azt hangoztatta, hogy *a kisparaszton segíteni kell, mert borzasztó nyomorúságos és szegény paraszt helyzete.* Elmondta azt is, hogy miképp gondolja ennek a halastónak a megépítését. Először egy bérletet kellene csinálni, egy meglévő halastavat kellene kibővíteni. Itt ütközik ki Hir Györgyből először a spekuláns, amikor a kormány támogatásával akar komolyabb, jövedelmezőbb egzisztenciát biztosítani magának. Nagyatádi válasza után meg is kezdte a »gründolási« kísérletet. Ez volt az első alapítási terve. És úgylátszik, ekkor látta, hogy aki közel tud férközni a hatalomhoz, annak egy kis ravasz paraszti furfanggal minden, de minden rendelkezésére áll. Az annyi vagyont gyűjthet, amennyit akar, annyi földet vehet, amennyire pénze akad és ha a föld a kezében, kezében a hatalom is. Úgylátszik, ekkor határozta el, hogy ráveti magát teljesen a politikára. Egyre szélesebb rétegekben kezdte a liberális irányú Nagyatádi-pártot szervezni, hogy minél szorosabb kapcsok fűzzék a forradalomban uralmon és hatalmon levő Nagyatádi Istvánhoz.

AZ ADONYI ERDŐ MENEKÜLTJEI

Már éppen kezdett elhelyezkedni a vidéki szervező agitációban, amikor egyszerre váratlanul megérkezett a kommün. És egy szép napon Budapestről egy volt katonatiszt ismerőse kereste fel és arra kérte, hogy rejtse el őt, mert körözik a kommunisták. Hir György kis birtoka mellett ott volt az adonyi hatalmas erdőség. Ide vitte ki, az adonyi erdőbe a Pestről érkezőt, hogy elrejtse a vörösök elől. És amikor néhány hét múlva ez az ember visszatérhetett Budapestre, itt Pesten elmondta a Vadászkiirt-szállóban, hogy *volna egy nagyon alkalmas hely Adonyban az ellenforradalom megszervezésére.*

"Volna egy Hir György nevű altiszt, végtelenül bátor ember, aki az adonyi erdőben meg tudná szervezni azokat a parasztokat, akik elégedetlenek a vörösökkel, mert már a Nagyatádi-párt megszervezése idején meg- mutatta, hogy nagyon ügyes: és hasznavehető szervező talentuma van."

A Vadászkiút-szállodából leutazott néhány ellenforradalmár érzésű úr, két katonatiszt, egy földbirtokos, egy magasabbrangú állami hivatalnok Adonyba és *fölkeresték kis birtokán Hir Györgyöt, aki szívesen ment bele egy szervezkedés előkészítésébe.*

1919 júniusában a Ludovika ellenforradalmi akciója után mintegy 80-100 embernek kellett menekülnie Budapestről és az ellenforradalom titkos vezetői azt az utasítást adták, hogy meneküljenek Adonyba, keressék fel Hir Györgyöt, aki el fogja őket rejtteni.

Tényleg, a pestről menekülők meg is találták Hir Györgyöt, aki éjszakának az idején *egyenként szállította ki őket az adonyi erdőbe*, elrejtett egy egész nagy társaságot azokból, akiket a vidéken már különféle ügyek miatt körözött a vörös őrség.

A spekuláló kisparaszt egyszerre visszaváltozott a háború kitűnő altisztjévé. Érezte, hogy újra egy sereg ember élete van az ő gondoskodására bízva és éjszakánként patrujokat véve maga mellé, bejárt a szomszédos falvakba, felzörgette az ismerős gazdákat, élelmiszert hozott és valósággal ellátta a menekülők kis seregét. Nagy szeretetnek örvendett Hir György a menekültek táborában, akik itt gyülekeztek az erdő mélyén mindaddig, amíg a kommün fel nem bomlott - és *el nem kezdődött Szegedről a megtorlás*. A megtorló sereg elindult Siófok felé.

Az adonyi erdőből a – menekült tiszték rohantak a Szeged felől vonuló különítmények után és a különítmények vezéreinek, Héjjas Ivánnak és Prónay Pálnak, elmondták, hogy az adonyi erdő mellett él egy kitűnő altiszt, akinek nagyon sok menekült köszönheti az életét. A kitűnő altisztet elvitték a különítmények vezereihez és *egyszerre nagy ember lett a különítmények világában Hir Györgyből*.

Különösen egy Klein Ede nevű főhadnagy zengett dicsérő himnuszokat az adonyi erdő altisztjéről és a dicséretnek alapján megbízták Hir Györgyöt azzal, hogy ott Adony környékén - a belső ellenség leverésére, akik akkor már a zsidók voltak, továbbra is tartsa fenn összetoborzott embereit. De nemcsak Prónayval és Héjassal került Hir György közelebbi ismeretségbe, hanem az úgynevezett nagypolitikát irányító emberek figyelme is ráirányult, mert egész legendák alakultak ki arról, hogy milyen szervező talentum és milyen megbecsülésben részesül egész Fehér megyében, ahol egykori hősi cselekedeteit ismerik a 69-es volt bakák.

MINT FREIDRICH-PÁRTI BEEVEZ VÉGLEG A POLITIKÁBA

Elsősorban *az* akkor szervezkedő Friedrich-párttal került összeköttetésbe és *megbízást kapott, hogy kezdje meg a vidéken a pártszervezkedést*. Ezt ő

komoly vállalkozásnak tekintette, és *hamarosan felszaporodott kis birtoka Adony mellett 30 holdra. Ekkoriban már jelszavai voltak.* Mint mindenki, aki akkoriban elindult a haza megmentésére, Hir György is tagja a kettős kereszt vérszövetségnek, amelyben *kétféle esküt kell letenni. Az egyik az irredenta eskü, a másik eskü az antiszemita eskü.* Az antiszemita eskü szerint minden erejével a zsidóság ellen kell küzdenie és ennek a küzdelmének hangot is ad. *A zsidót nem fegyverrel, hanem gazdaságilag kell kiirtani,* hirdeti az ígét és szervezi a Friedrich-pártot. Ki kell csavarni a zsidó kezéből az üzletet, le kell törni a zsidó kereskedelmet, minden gründolásba nekünk kell belefogni, akkor megoldjuk a zsidókérdést, és tényleg tönkretesszük a zsidót. Rendes keresztény ember zsidóval nem fog kezdet, zsidóval nem köt üzletet, és nem engedi meg, hogy zsidó legyen a szomszédja. Ezek voltak 1919-ben Hir György vitéz altiszt új elvei. És az a liberális gondolkozású paraszt, aki 1918-ban, a forradalomban egy halastó gründolásának gondolatáva érkezett el a politika első kapujához, most már közlőrl, belőlrl látta a politikát, párhelyiségek és pártvezérek közvetlen szomszédóságába jutott és ravasz paraszt eszével kiókumlálta, hogy *a politikából nagyszerű, elsőrangú üzletet lehet csinálni.* Fent járva ismét Budapesten, kijelentette, hogy neki Adonyban régi embereiből valóságos különítménye van. Ezeknek ő a vezére, ő a parancsnoka. Ezek érte élnek, érte halnak és most, hogy a választások közelednek, ezek az emberek azt követelik, hogy ő legyen a képviselőjük Adonyban. És a Friedrich-féle választásokon az adonyi erdő vándorai *behozzák az 1920-as parlamentbe képviselőnek Hir Györgyöt, a keleti pályaudvar egykori szolgáját.*

FENT AZ ÉLET TETEJÉN

Ez az idő volt a különítmények aranykora. A különítmények parancsnokai *Prónay Pál* és *Héjjas Iván* voltak. Mikor aztán a különítményeket fel kellett oszlatni, a Prónay-különítmény *átalakult első szegedi vadászászlóaljja.* Ennek az állományába került tisztként *Héjjas Iván* testvéreivel együtt. De ennek a Prónay-féle zászlóaljnak egyszerű katonái nem nagyon voltak, mert *ez a zászlóalj az úgynevezett tiszti századokból alakult. Legénység kellett hozzá.* A legénység szervezésére kit lehetett volna elsősorban jobban használni, mint Hir Györgyöt, aki Adonyban *csakhamar, egész sereg embert toborzott maga köré azzal, hogy összeszedi a Prónay-zászlóalj egész legénységét.* Itt Adonyban parasztházakban rejtette el őket, és ki tudja, honnan szerezte ellátásukra a pénzt. Lehet, hogy a sajátjából adta, hiszen a 30 holdas kisbirtokosból a politikába való bekapcsolódása után egy 600 holdas birtok bérlője lett. Majd később meg is vette ezt a birtokot. Nagyszerűen spekulált, mert hitelbe vette a birtokot és a romló koronából üzette ki. Lehet,

hogy ennek a birtoknak a jövedelméből fedezte az adonyi különítmény ellátását.

Lehet, hogy másunnan. Ki fogja ezt elmondani valaha? Ide Adonyba *rengeteg tisztet és legénységi embert gyűjtött. Csak tiszt létszáma ennek a különítménynek 210 emberből állott*, és amikor nagyszerűen megszervezte a különítményt, az egykori tiszthelyettes felvette az Adonyi György nevet és maga mellett vezető szerepet biztosított a különítmény ügyeinek irányításában Szendői László hadnagynak, Filarsovszky György főhadnagynak és egy Szekszárdi Ede nevű főhadnagynak, *aki nem volt más, mint az a Kitin Ede nevű repülőztiszt, aki Hir György szervezőképességének a hírét Szegedre, majd Siófokra elvitte.*

Vezető szerepe volt itt Hir György öccsének, *Hir Jánosnak is, aki szintén egyszerű parasztyerek volt.* Ez az adonyi különítmény képviselte a Prónay-zászlóalj legénységének zömét. És ennek az adonyi különítménynek Prónay mellett mindenható parancsnoka Hir György volt.

Valóságos hadseregparancsnok lett. Egy kis sereg állt a rendelkezésére, és a politikában éppen a kis hadseregnek a révén képviselőséghez jutott. És itt, ahogy 1920-ból nézzük az arcát Hir Györgynek, *két arcot látunk egyszerre.* Azok, akik az adonyi alakulatot nézik és látják, azt mondják róla:

- *Ez a különítmény nem gyilkolt, ez a Hir György rettenetes nagy hazafi, vad irredenta, aki Prónay és Héjjas mellett arra szervezte meg a csapatait, hogy irredenta akciókat csináljon. Ami pénzt a politikából csinált, azt beléjük ölte.*

Aki a másik, politikai arcát nézte, az megdöbbenve mondta róla:

- *Rideg, kíméletlen paraszt. Pénzéhes. Konjunktúra-lovag, aki valósággal rávetette magát mindazokra az üzletekre, amelyekre lehetőség nyílt. Hatalmas vagyont szerzett és ezt a vagyont ügyesen kiszedték belőle azok az emberek, akik az orránál fogva tudták vezetni.*

És ezt a kétarcú embert ott látják a *Britanniában*. Amikor a legvadabb híre van a Britannia különítményeinek. A most megválasztott képviselő odaköltözik a Britannia-szállodába. Magabazárkózott és morózus. És amikor belép a szálloda kapuján, méltóságteljes, mint egy parancsnok, mert az *egykori altiszthez feszes kaptákban jönnek jelentkezni különös jelentésekkel.* Kémek jönnek, akik most lépték át az osztrák vagy cseh határt. Parancsörtsztek feszes hantákban tesznek jelentést a legénység állományairól és arról, *hogyan helyezték el Adonyból a zászlóaljat az Ehmanntelepi barakkokba.* És titokzatos terveket hoznak, amelyekre röviden és morózusan válaszol:

- *Majd megbeszélem Ivánnal és Pali bácsival, aztán határozok.*

Vele jár állandóan egy érdekes vendége a Britanniának. *Patacsi Dénes*, a parlament másik volt altiszt tagja. Merő ellentéte a magabamerült, gondolkodó Hir Györgynek.

Patacsi államtitkár a honvédelmi minisztériumban. Hir György különítmény tulajdonos. És míg Patacsi hatalmában jókedvű, kedélyes, viccelődő, Hir Györgynek nincs soha egy vicces szava, egyetlen jókedvű mosolya. Talán az okonisztikus terveken törí mindig a fejét, amelyek egyre újabb és újabb bonyodalmat okoztak?

Prónayék főhadiszállása, a budapesti Britannia szálló

A hozzá közel állók tudták, hogy nem annyira ezek a gondolatok, mindinkább az egyre szélesedő pénzületei foglalkoztatják. Hihetetlen sok civil ember keresi fel, akikkel a legkülönösebb üzleteket köti. Ekkoriban alakul meg az Agricola Mezőgazdasági Részvénytársaság. Politikai nevek egész serege vesz részt az Agricola állami üzleteiben és alapítói között ott találjuk Hir Györgyöt. Kruder Vinve az Agricola vezérigazgatója, annyi szállítási engedély felett rendelkezik, amennyit csak akar. És Pesten mindenütt árulják már ekkor a szállítási engedélyeket. Valóságos cégek alakulnak a szállítási engedélyek megszerzésére, különösen a Keleti kávéházban működnek ezek a cégek. És itt, ebben a kávéházban zajlik le egy kellemetlen ügye Hir Jánosnak, Hir György öccsének, aki valami Meiszer nevű zsidóval kötött marhaszállítási engedélyekre üzletelt. Az Agricola üzletei nagyszerű jövedelmet biztosítanak. Hir György tőzsdére megy eddig szerzett vagyonával és először Kondor József tőzsdebizománnyal kezd együtt játszani, majd nagy összegekkel játszik a tőzsdén a Pálffy-bankkal. Minden üzlete briliánsan sikerül – és az adonyi különítmény tulajdonos egyszerre úgy áll a tőzsdei konjunkturában, hogy van Fejér megyében, Szomoron egy bérgazdasága, csaknem 690 hold, van saját birtoka, halastava

és rengeteg részvénye. 1922 közepén az egykori keleti pályaudvari hordár mai értéken kb. 8-10 milliárd korona vagyon felett rendelkezik. A Britanniából már régen kiköltözött, az Abbázia kávéház felett, az Oktogon téren hatszobás lakást utaltak ki számára. Rengeteg a pénze, és rengeteg a barátja. Állandóan zsúfolva van a lakás idegenekkel, néha nyolcan-tizen alszanak a padlón.

Az előszobából balra nyílik a dolgozó, vagy ahogy ő mondja: az iroda. A falakon térképek a határmenti területekről, állandó haditervek kijelölve rajtuk. Egy nagy sárga íróasztal, rajta különféle kurzusalakulatok kinyomtatott évi jelentései, állandóan csilingelő telefon, – és a közgazdasági tényező. A földredobott cigarettavégek, a piszkos padló, a szomszéd szobába beállított vaságy – ez a parasztgyerek, akinek az igényei nemigen törődnek a szobával, mert hiszen a többi szobában, itt az Andrassy út kellős közepén, fegyverek és lőszerek vannak beraktározva.

Amikor a vagyon egyszerre ömleni kezd hozzá, vásárol a Teleki téren egy bőrgarnitúrát, és itt a bőrgarnitúrában ültek a kurzusnak és vitték bele Hir Györgyöt a különféléknél különfélébb vállalkozásokba. Ha megalakult a Duna-Lloyd, a legelőkelőbb emberek közreműködésével, természetes, hogy Hir György is betársult az alakulásba. A Duna-Lloyd után az Agricola embere jött tárgyalni. Azután Haller István hevesmegyei faüzleteinek a megbízottja, majd megjelent két hangos kurzus ember és a legvadabb antiszemita lapok vállalkozásába vonta bele Hir Györgyöt. Utána két-három fiatalember jelentkezett, akik kémszemlére akartak indulni Csehszlovákiába. Azoknak utalt ki pénzt, majd az Ébredő Magyarok Egyesületétől keresték., ahol igazgató volt.

Azután bányát ajánlottak neki megvételre, bőrgyárat, halastavat, - minden üzletbe betársult, mert azt soha sem tudta elképzelni, hogy egyszerre mindez az ellenkezőjére fordulhasson.

Minden elképzelhető irányban érdekeltséget vállalt, míg maga a legszerényebben, legvisszavonultabban éldegélt, addig mindenki, aki körülötte a vagyon gyarapodását látta, belőle szeretett volna megélni. Belefogott mindenbe a világon, amire azt mondták: Ezzel ismét kivesszük két zsidónak a kezéből a kenyeret.

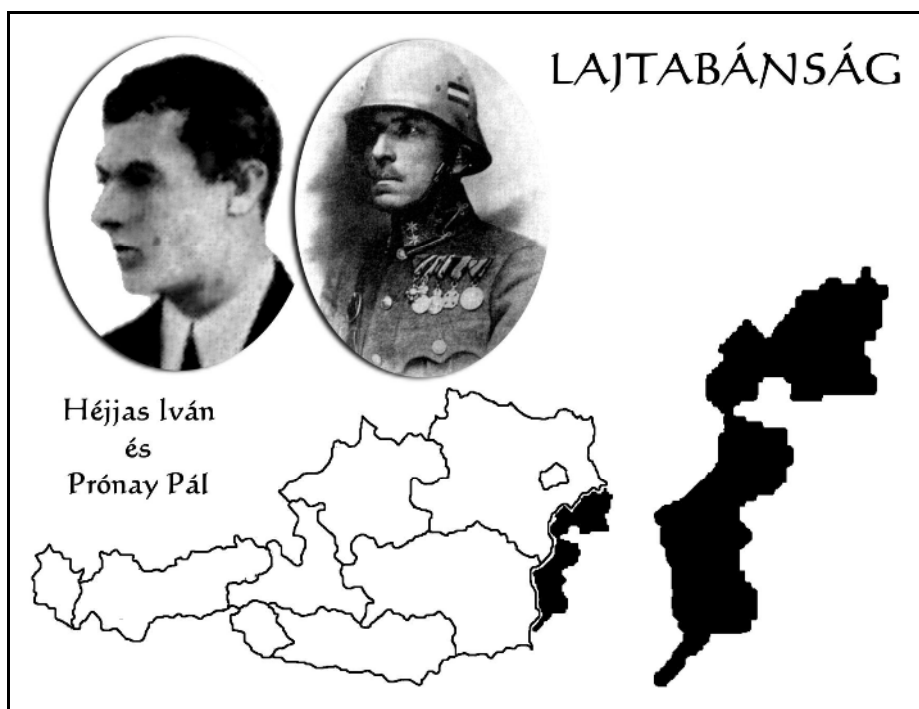
Vagy ezt:

Lépjön be képviselő úr ebbe a cégbe, önnek a kormányban való összeköttetései révén meglehet akadályoznia, hogy egy zsidó, vagy zsidó társaság kifosszon egy egész vármegyét.

Így egyszerre volt birtoka, bérlete, erdőkitermelése, bankja, malomüzlete, kereskedelmi részvénytársasága, állatkereskedelmi üzlete, mindenbe, amiből üzletet, jövedelmet szimatolt, meggondolás nélkül belevágott. Legérdekesebb ügyeként nyugatmagyarországi tevékenységét emlegették. *Ez rendkívül sok pénzébe került, de mindent visszakapott.*

Nyugatmagyarországon egyike volt azoknak, akik különítményeikkel vissza akarták foglalni a megszállott területeket. Prónayval és Héjjassal Hir György volt a legfőbb vezére a nyugatmagyarországi felkeléseknek.

Ő alakította meg Prónayval és Héjjassal a Lajta-bánságot, amelynek alvezére és meghatalmazott pénzügyminisztere lett. Mellette a parancsóri tiszti szerepet az a Szendői László töltötte be, aki most a frankhamisítási ügyeivel kapcsolatban rövid ideig őrizetben volt. Hir György, a Lajtabánság pénzügyminisztere, itt is nagyszerű terveket kovácsolt. Adót vetett ki, ő maga kezelte az adókat és ebből az adóból és a saját termésére felvett összegből élmezte csapatait, amelyek pénzt kértek tőle és nem rekvirálással tartották fenn magukat.

Hogy milyen nagyszerű üzletember volt ez a ravasz, spekuláns parasztember, azt semmi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a nyugatmagyarországi felkelésre külön Lajta-bánsági bélyeget nyomtatott azzal, hogy ennek rendkívül nagy értéke lesz, ha a felkelés lezajlott.

Később a felkelés után felajánlotta illetékeseknek, hogy ezt a Lajta-bánsági bélyeget gyártassák tovább, értékesítsék külföldön és neki megfelelő jövedelmet adjanak a bélyegek eladásából.

A nyugatmagyarországi felkelés költségeit hogy-hogy nem visszatérítették neki és ekkor a következő vállalatok részvényesei között ül:

A kivittel és behozatallal foglalkozó Agricola Kereskedelmi Rt.-nél, a Hefty Richárd vezetése alatt álló Duna-Lloyd főrésztulajdonosa, Heftyékkel közösen megvásárolja a Vilonyai Bőrgyárat, vezérigazgatói tulajdonosa a Fülöpszállási Gőzmalomnak. Nagy plakettel rendelkező játékos a Kondor József bankházában, kb. félmilliárd korona erejéig játszik a Pálffy-bankban, nagyrésztulajdonosa és állandó pénzelője a kurzuslapoknak, és birtokán, valamint bér gazdaságán a legideálisabb mintagazdasággal foglalkozik.

Szakít az agglagény élettel is és megnősül. Feleségül veszi egy dúsgazdag dunántúli földbirtokos lányát. Ha nem is szakít a különítményesekkel, de lehetőleg a politika felé húzódik és a fajvédőből lassanként kormánypárti képviselő lesz, akit az újabb második választáson most már Hercegfalva kerületében választanak meg képviselővé. Ott áll a vagyon tetőpontján. Most már stabilizálhatná, egy életre elrendezhetné a gazdag jövőjét, amikor még mindig jönnek hozzá a barátai, a legszelebb fajvédők;

- Nézd, Gyurikám, kérek, nem lehet visszavonulnod. Bele kell jönnöd ezekben a vállalatokba, mert ez mind hazafias vállalat és megfogjuk vele a zsidók nyakát. Nézd, nem lehet kiválnod a Duna-Lloydból, ...vásárolj Karancsberényit, a Vilonyai Bőrgyár is nagyon jó üzlet, tied lehet a Fülöpszállási Gőzmalom, mindegyik nagyon jól jövedelmező... És Gyuri belement, paraszt eszével csak azt látta, hogy a korona esik, vagyont, gazdaságot csinálni jó dolog, de hogy amibe beleviszik, amögött csak levegő van, azok a grümdolások csak luftüzletek, amiből csak baj származik. Az már túlesett paraszti gondolkodásán. És egyszerre, amikor tetőpontján volt a nagy vagyonnak, amikor megállhatott volna, egyszerre elindult a zuhanás felé.

MEGÁLLÁS NÉLKÜL LE A MÉLYSÉGBE

Ez az ember, aki önmagán kívül senkit sem szeretett, akinek a kapzsisága nem ért határt, akiben az urakkal való barátkozás elhomályosította látókörét, egyszerre zuhanni kezdett, 1923 közepén megtörtént az első krach. Megbukik a Pálffy-bankház, elsikkad Hir György másfél milliárdja. Még ki sem heverte a Pálffy-bankház bukását, mikor a szalámikontreminből ismert Kondor József tőzsdebizományosnál vész el vagyona egy másik része. A harmadik krach az árutőzsdén érte. Fejérmegyében a gazdák rábíztak több vagon babot eladásra. A bab árát egy Rottenbiller utcai pék fia sikkasztotta el és 4-500 millió koronával megszökött Pestről.

A Duna-Lloyd belegratta a Vilonyai Bőrgyár megvásárlásába és megvétettek vele egy olyan gyárat, amely a valóságban még soha üzemben nem volt. Beugrott a Duna-Lloyd egy másik vállalkozásába, amelyek egyik bányája Bodajkon volt, és ezen vesztett hihetetlen összeget. Újabb üzlete a

Fülöpszállási Gőzmalom megvásárlása volt, ahol egyszerre kiderült, hogy Hir Györgyön egymilliárd és hatszázmillió koronát követelnek. Azzal vádolják, hogy a Fülöpszállási Gőzmalomra körülbelül 1200 millió koronát vett fel és ezzel az összeggel sem képes elszámolni. És hiába futott fűhöz-fához, hogy támogassák, hiába futott a Duna-Lloyd egykori vezéreihöz, a régi barátaitól hiába kért pénzt, senki sem akart, vagy nem tudott rajta segíteni.

Először csak árverésekkel fenyegették, ekkor kényszeredetten szaladt barátaihoz:

- A Karancsberényi, a Vilonyai Bőrgyár egy vasat sem ér, mentsetek meg, mert minden egyszerre omlik össze.

- Hja, nem kellett volna Gyurka mindenbe belemenni, - mondták, - vagy legalább is idejében kellett volna realizálni. Tudod, mi az a realizálás?

- Az istenért, de hát ti vittetek bele, ti mondtátok, hogy a zsidó nyakát fogjuk megfojtani. Hat milliárd úszik, amit csak nemzeti vállalkozásokba öltem. Engem szorongatnak és feljelentgetnek...

- Okos fiú vagy te, Gyurka, majd kiúszol...

És a barátok közül egyik sem nyújtott a kezét, a hazafias okok nem jelentkeztek, hogy visszafizessék a rájuk költött milliárdokat. A barátok elfordultak, mikor emlegetni kezdték, hogy bűnvádi feljelentések érkeztek a Fülöpszállási Malom ügyében a budapesti főkapitánysághoz. És az ügyészség egyszerre csak kérte kiadatását a nemzetgyűléstől, a Bálvány utcai lakásban pedig az a morózus ember, aki szűkszavúságában utolsó hét esztendejét a politika porondján töltötte, felőrölt idegekkel várta, hogy valaki a segítségére jöjjön. Hogy hozzák vissza a pénzeiket, amit kurzusvállalatok, kurzuslapok, kurzusemberek kiemelték a zsebéből. De senki sehonnan nem jött. Kit érdekelt többé Hir György, a paraszt altiszt, aki tönkrement és nem tud többé pénzt adni. Kit érdekel?

Régi te-tu barátokat aligha. Tőlük vihetik a rendőrök. Csak a végrehajtót érdekelte ez a különös életű ember, akinek a neve hozzákapcsolódott elszakíthatatlanul kora történetéhez, emelkedéséhez és süllyedéséhez. És a végrehajtó jött, és a Bálvány utcai lakásban az utolsó ágyneműig mindent lefoglalt.

És Hir György, aki végigjárt a háborúban minden fokot, végigvonultatott a szeme előtt száz és száz dunántúli rémregényt, - amikor a végrehajtó kiment a lakásból, összetörve el akarta dobni magától az életet.

Az ereit vágta fel, de még idejében megmentették. És most ülhet morózus, komor, szótlán fejével, a végrehajtó pecsétjével ellátott bútorok között és gondolkodhatik:

Nem lett volna-e jobb Pákozdon maradni bírónak, azon a becsületes kis földön, amit édesapjától örökölt, mint itt ülni reménytelenül és szégyenkezni az elmaradó, könnyen felejtő úri barátok miatt. *(Falusi Ferenc)*

Hir György halálának körülményeiről pontos adatok nem maradtak fenn. Az előző újságcikkben utalás történt arra, hogy önkézevel próbált véget vetni életének, de *Az Est* újság későbbi számaiban más változat is napvilágot láttak, mely szerint a kikerkezett orvos vágott rajta eret magas vérnyomása miatt – 130-as pulzus volt, - nem öngyilkossági kísérlet történt.

Békés Márton Hir György halála körülményeinek egy újabb változatát adta közzé, mely szöges ellentétben áll a korabeli újságok híradásaival:

„...Ennyiben - de nem csak ennyiben - Szabó sorsa hasonlatos Prónayéhoz, akinek sorsa valószínűleg a budapesti kitörés után egy szovjet táborban pecsételődött meg hetvenegynéhány évesen, vagy Héjjas Ivánéhoz, aki spanyolországi emigrációban halt meg 1950-ben, de idézhetjük Budaházy Miklóst is, ő a '30-as években Vas megyében vonatgázolás áldozata lett, vagy Erdődy grófot és Ostenburgot, akik 1931-ben, illetve 1944-ben természetes halállal haltak meg, ellentétben Hir Györggyel, akit viszont 1926 szeptemberében meggyilkoltak, Apáthy István pedig elfogatása után, 1922 szeptemberében öngyilkos lett a börtönben...” (*Békés Márton: A fegyveres revízió útja Nyaugat-Magyarországon.*)

Gyilkosság, vagy öngyilkosság történt, már pontosan nem lehet megállapítani. A valós körülményeket, történéseket nem is állt nagyon érdekében az akkori politikai hatalomnak közreadni, mert érintettségét igencsak felszínre hozta volna. Hir György ugyanis kulcsfigurája, koronatanúja lehetett volna a világszerte nagy megütközést kiváltó frankhamisítási ügynek, melynek szálai a legfelsőbb magyar politikai elit körébe vezetettek, 1925. december 19-én MTI közlemény adta közzé:

Hágában három magyar állampolgárt letartóztattak, mert 10 millió frank értékben, hamisított ezerfrankosokat találtak náluk. 1925. december 14-én tartóztatta le a rendőrség Jankovich Arisztid magyar diplomáciai futárt. A frankhamisítási botrány vezetői Teleki Pál és Nádosy Imre országos rendőrfőkapitány voltak. 1926. január 20-án a frankhamisítási botrány politikai vonatkozásainak kivizsgálására a nemzetgyűlés parlamenti bizottságot küld ki. 1926. május 7-26. között a frankhamisítási per a törvényszék előtt. Május 26-án a Budapesti Büntető Törvényszék ítéletet hirdet a frankhamisítási perben: Nádosy Imrét és herceg Windischgrätz Lajost 4 évi fegyházra és 10-10 millió korona pénzbüntetésre, hivatalvesztésre és politikai jogaik felfüggesztésére ítélik.

Mészáros primás pontos és részletes és pontos naplót vezetett a frankhamisításról

Hir György nem hajlandó Mészáros helyett nyilatkozni

16. oldal.

AZ EST

Hir Györgyöt és Bónis Arkangyalt sürgősen kihallgatják a frankügyben

— Az Est tudósítójától —

A frankhamisítás ügyében váratlan fordulat ígérkezik. Dr. Sztrácker Gusztáv ügyész utasította Makkay György ügyészre, hogy értesítést készítsen dr. Lengyel Ernő vizsgálóbíróval, hogy

a vizsgálóbíró idézte meg és

hallgassa ki a frankhamisítás bűnügyében Hir Györgyöt és Páter Bónis Arkangyalt.

Dr. Lengyel Ernő vizsgálóbíró betegesen fekszik a lakásán, de az ügy sürgőségére való tekintettel holnap megjelenik hivatalában és Hir Györgyöt, valamint Páter Bónis Arkangyalt is fogja kihallgatni.

Ezekkel, és hasonló címekkel jelentek meg a korabeli újságok a frankhamisítási ügy bírósági tárgyalásainak időszakában. Hir György nevét, mint feltételezett érintettét is vastagonszedett betűkkel nyomtatták az első oldalakon, de ő nem nyilatkozott sem a bíróság előtt(?), sem a lapokban. Az Est c. napilap 1926. április 23-i számában is csak egy nyilatkozatot tett közzé a nyilvánosság felé:

„A közvéleményt méltán érdeklő ügyben persze már mások is belevetkoztak. Így a **Magyarország** tegnapi közlése szerint Dinich Vidor baráti körben említést tett arról, hogy *Hir, György*, aki már, huzamosabb ideje csöndes visszavonultságban éli napjait, olyasfélét mondott neki, hogy „Felszólítást kaptam, hogy nyissam ki a számat a Bónis-ügyben.”

Hir György nyilatkozatát ma sokféleképpen magyarázták politikai körökben is. Sokan vannak ugyanis, akik a nyugatmagyarországi felkelés pénzügyi diktátorában, Hir Györgyben keresik és vélik megtalálni minden titok tudóját, a szokolhamisításét épügy, mint a frankhamisításét. Hir Györgyöt azonban nem lehetett eddig megszólaltatni. Ő maga *váltig tiltakozott az ellen, hogy a frankhamisítási afférba belekeverjék*, másrészt pedig saját anyagi ügyei vettek olyan komoly fordulatot hogy elsősorban az ekörül támadt bűnügyi vizsgálatra és a Hir György mandátumát fenyegető veszedelemre terelődött a figyelem.

Közbejött még *Hir György váratlan megbetegedése*, amelynek, mint tudjuk, még nem tisztázódtak a körülményei. Egyes hírek szerint *Hir György fölívágt a ereit*, más hírek viszont arról regéltek, hogy *Hir György agyvérzést* kapott és betegágyához odahívott dr. *Szendey* István orvos, miután 130-as érverést konstataált Hir György pulzusán, *eret vágott rajta*. De bárhogyan történt is, bizonyos, hogy Hir György ágynak dőlt és hetekig nem volt kihallgatható állapotban. Most azonban már lábadozik, már rövid sétákat is tesz, valószínűvé vált tehát Hir György és Dinich Vidor találkozásának lefolyása.

Mit tudna Hir György elmondani, ha a Bónis-ügyben kinyitná a száját? Érdekes kérdés ez, amelyre egyelőre még csak derengő világosságot gyűjt az a nyilatkozat, amelyet ma *Hir György*től kaptunk, és amelyet itt közlünk.

Nyilatkozat.

Megfelel a valóságnak az, hogy Dinich Vidorral találkoztam. Friedrich István több ízben üzente már nekem különböző urak által, hogy egy úr, a ki lentjárt Törökországban, megérkezett és Mészárosék azt izenik nekem, hogy nyissam már ki a számat. Másról, mint erről, nem beszéltem Dinich Vidorral, nem is beszélhettem, mert nem egyedül voltam és a beszélgetésünk egy-két percig tartott, nem felel meg a valóságnak az sem, hogy Bónis páterről valamilyen nyilatkozatot tettem volna.

Budapest, 1926 április 22.

Tisztelettel: Hir György.”

Mire lehet Hir György nyilatkozatából következtetni?

Mielőtt erre a kérdésre válaszolnánk, rá kell mutatnunk arra a szoros baráti viszonyra, amely Hir György és Mészáros Gyula között a kommün kitorése óta fennáll. A barátsággá mélyült ismeretség Hir György szomori tanyáján kezdődött, Komárom megyében, ahol Hir György, amint azt Az Est Hir Györgyről szóló portrójában megírta, a hozzá irányított és hozzá menekült ellenforradalmárokat rejtegette.

Az akácerdős domboktól körülvett kis tanyán szötte Mészáros Gyula merész irredenta álmait és nyerte meg azoknak Hir Györgyöt, aki ekkor, is, később is

igen energikusnak mutatkozott a cselekvésben, ellenben sohasem kovácsolt terveket, sohasem akart irányítani. Akik Hír György pályafutását ismerik, szinte egyértelműen állítják, hogy Mészáros Gyula állt hosszú időn át Hír György mögött, Mészáros volt a legtöbb ügy mozgatója, míg Hír György mindenben csak a tettek embere maradt. Hír György tehát sokat tudhat a szokol ügyben, sokat tudhat a frankhamisítás dolgaiból, de semmi esetre sem tud mindent. A két ember barátságában ugyanis Mészáros Gyula végig megőrizte a magasabb intelligencia fölényességét. Hír Györgyről megtudtuk még, hogy aligha fogadja meg Friedrich István tanácsát, aligha fog beszélni a szokol és a frankügyben. Egyelőre hallani sem akar arról, hogy ezekkel a bűnügyekkel is megnövekedjék a gondja. Hír Györgynek ma elég a maga baja. Feltétlenül távol akarja tehát magát tartani a most szőnyegen levő hamisítási ügyektől. Az álláspontja különben is az, - amint azt velünk hozzá közelálló forrásból közölték - hogyha Mészáros Gyula érthető okokból nem óhajt Budapestre jönni, nem óhajt személyesen vallomást tenni, és ezzel a frankügy egyik gyanúsítottjává válni, akkor is megtalálhatja a módját a szokolügy és a frankügy teljes tisztázására. Mészáros Gyula kimerítő és pontos naplót vezetett mindenről, amit maga csinált, és ami körülötte történt. Ebben a naplóban, így tudják ezt Mészáros barátai, *nagyon előkelő helyet foglal el nemcsak a szokolhamisítás ügye, hanem a frankhamisításé is.* Mészáros Gyula ettől a Naplótól *sohasem vált meg.* Magával vitte a *titkok könyvét* Törökországba is, bizonyára nála van most is. *Mészáros Gyula tehát feleslegesen küldöz üzeneteket Hír Györgynek, aki különben is csak, közvetve tudja a dolgokat, és így csak szócsöve lehetne Mészárosnak, akinek kezében van pontosan, vezetett naplója, amely részletesen felsorolja a neveket és adatokat, amelyekre a törvényszéknek szüksége lehet.* Minden homály megszűnhetne a frank ügyben, ha Mészáros Gyula Budapestre küldené és az ügyészség rendelkezésére bocsátaná a naplóját. Mészáros Gyula üzent Hír Györgynek Konstantinápolyból. Egyelőre azonban tárgyitalan az üzenet. Hír György nem mutat nagy kedvet, hogy megfogadja az *egykor Szomorban, most még Konstantinápolyban* bujdosó Mészáros Gyula tanácsát. A bujdosó Naplója azonban Hír helyett is beszélhetne.”

NEMZETGYŰLÉSI ALMANACH, 1920-1922.

Hir György

(*Herczegfalva kp.*)

1888-ban született Pákozdon, Fejér vármegyében. Római katolikus, nőlen. Gazdálkodó a komáromvármegyei Szomoron. Az elemi iskoláit Pákozdon, középiskoláit Budapesten végezte. Külföldön igen sokat tartózkodott. Megfordult Ausztriában, Németországban, Hollandiában, Angliában és a Csendes-océáni angol szigeteken. Végig-harcolta a világháborút és sok különböző haditetteért tizenegy vitézségi éremmel tüntették ki. Két külföldi kitüntetés is díszíti mellét. Harcolt az összes frontokon s mikor 1916-ban visszatért a német-francia frontról, Verduntól, a legénység és tisztiakar előtt ismertette a nyugati front közelharcait és a II. hadseregnél a legelső rohamalakulatokat ő szervezte és képezte ki, úgy hogy ezen rohamalakulatoknál szerzett modern harcászati tapasztalatokat az egész hadseregben átvették és alkalmazták. Neve ismert és népszerű volt az egész hadseregben annyira, hogy az ezredét látogató német császár, IV. Károly, akkor még trónörökös, később mint legfelsőbb hadúr, továbbá a hadseregpáncsnokok sohasem mulasztották el, hogy őt megszólítással és kézszorítással ki ne tüntessék. Politikai pályáját a forradalom alatt kezdte, amikor 1918. decemberében megalakították Fejér vármegyében a kispazda és földműves pártot, amelynek megszervezésében nagy tevékenységet fejtett ki és mulhatatlan érdemeket szerzett. A kommunizmus bukása után ezzel a programmal lépett fel az adonyi kerületben, ahol meg is választották. Tagja volt az előző nemzetgyűlésnek, melynek véderő-, naplóbíráló- és kivándorlási bizottságaiban működött. Az Ébredő Magyarok Egyesületének igazgató-bizottsági tagja. Tagja az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek, a Baromfitenyésztők Országos Egyesületének és a Méhészegyesületnek. Részt vett több Hangya-fiók és O. K. H. hitelszövetkezet alapí-

tásában. Nagy része volt a nyugatmagyarországi felkelés rendezésében. Csapatát személyesen vezetve az első ellenállást ő fejtette ki és a későbbi sikerek jórészének érdeme őt illeti. A Keresztény Kisgazda Földműves és Polgári Párt programjával választották meg a hercegfalvi kerületben *Kosaras Sándor dr.*, *Dorner Leó*, *Szluha Pál* és *Eördögh József* ellenjelöltekkel szemben. Az új nemzetgyűlésben a zsidókérdés gyökeres megoldásáért és az ország területi integritásának visszaállításáért kíván dolgozni. A véderő és a gazdasági bizottság tagja. A nemzetgyűlés korjegyzője volt.